

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2921

יום ראשון כ"ה אייר תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"מ צה | עמוד היומי: שבת נד: | דף הכולל: ב"ב יח | קנין ירושלמי: מעשרות מה
דף היומי בהלכה: רל"ח ב' רל"ט א'.
מוסר: שם עולם - והנה אל יקשה' עד 'והנה בעבור כל זה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ז' "וכמה היתה מחנהו של סנחריב" עד סוף פרק ח'

**רבי פנחס שוחח בלימוד עם מרן הגר"ע, ובדבריו
הזכיר סברא המוזכרת במסכת יבמות דף נ"ז,
אך רבי חיים עוזר תיקנו שהסוגיא מופיעה בדף
נ"ח. ניגש רבי פנחס אל הארון וביקש להוציא
את הגמרא, אך הגר"ע מנע בעדו: 'זה לא!'**

הסיפור שמרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל היה רגיל לספר על 'לנהוג כבוד זה בזה'

הסוגיא מופיעה בדף נח. אמר רבי פינחס: 'נייתי ספר ונחזי', וכבר
ניגש אל ארון הספרים וביקש להוציא את הגמרא מהארון, אך רבי
חיים עוזר מנע בעדו: 'זה לא!'

תגובתו של רבי חיים עוזר עוררה תמיהה אצל הנוכחים, שסברו
לתומם כי כנראה רבי חיים עוזר חושש על כבוד תורתו בתור רבה
של וילנא, שמא תוכח טעותו ברבים, ולכן מונע מהאורח לראות
את הגמרא בפנים.

אך מאוחר יותר כשיצא רבי פינחס מביתו ופתח את הגמרא
ראה כי הצדק עם רבי חיים עוזר, והסוגיא אכן מופיעה בדף נ"ח,
והוא זה שטעה קדם. אז הבין למפרע כי למעשה רבי חיים עוזר
לא רצה שרבי פינחס יובך ברבים, ולא שחשש על כבוד תורתו...

כל מי שזכה לבקר בהיכלו של רבי חיים עוזר דיבר בהתפעמות
על הרושם הנדיר, ההוד וההדר שהורגש בסביבתו. הבית היה
מרווח מאד ומסודר להפליא תמיד, רהיטי הבית היו מעוצבים
בצורה יוקרתית ומכובדת, ארונות פאר עיטרו את חדרי הבית.
בסלון הבית השתלשלה לה מן התקרה נברשת זהובה, שתילים
יפים צמחו בחצר שסבבה את הבית. הוא עצמו עטה תמיד חלוק
כחול ממשי שהוסיף לתווי פניו ולצורתו רושם, חן ויופי יוצאים
מן הכלל. אך מעטים יודעים כי הסיבה לכך אף היא נעוצה בלבו
הרחום ובמידותיו הטובות.

מעשה מופלא שסיפר רבי גדליה הונגיסברג שליט"א רב
קהילת 'שונה הלכות' בני ברק, ומשיגח בישיבת 'אהבת תורה'
לצעירים. הסיפור הובא במגזין 'במה' - אמור תשפ"ד:

אם תמיד אנו רגילים לשמע פלאות אודות גאון הגאונים, מרן
הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצוק"ל, רבה של וילנא ובעל
ה'אחיעזר', על גאונותו המרקייעה שחקים, על כשרונו הכביר, על
כוחו הגדול לעסוק בכמה דברים בבת אחת ועוד ועוד, הרי שגדולי
תלמידיו ומקורביו כשרצו לבטא את התחומים שהתייחד בהם,
היו מעלים על נס בהדגשה דווקא את מידותיו הנאצלות, את לבו
הרחום להרגיש צערו ולהלך כנגד רוחו של כל יחיד ויחיד.

מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל, רגיל היה לספר
בהתפעלות את ששמע פעם מרבה של מונטריאול, הגאון רבי פינחס
הירשפרונג זצ"ל, שנמנה על אחד מאדירי התורה המובהקים בדור
העבר, כי בבחרותו כאשר למד בישיבת 'חכמי לובלין' אצל מרן
הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל, כשנסע הביתה באחת הפעמים
יעץ לו רבו רבי מאיר: 'כדאי לך להיכנס בדרך לילנא, להיכלו של
רבי חיים עוזר, אצלו תוכל לראות מהו אדם השלם'.

כמצוות רבו, עבר רבי פינחס דרך וילנא, נכנס לרבי חיים
עוזר ושוחח עמו בסוגיא בה עסק, ובדבריו הזכיר סברא מסוימת
המוזכרת במסכת יבמות דף נ"ז. רבי חיים עוזר תקנו על אתר כי

מדבר אל לבה, והחליט ליפות את הבית מעט יותר לעומת ביתו הדל של מרן ה'חפץ חיים' צוק"ל וגדולי תורה אחרים, וזו היתה הסיבה שדאג לפאר את הבית ולשכללו.

כפי הידוע, לרבי חיים עוזר ולרעייתו הרבנית לא היו ילדים משלהם, מלבד בת אחת שנפטרה על פניהם בנערותה. רבי חיים עוזר שרצה לנחם את הרבנית הדווייה ולשמחה, ידע כי היופי

'הו, הנה האיש החשוב שלא נאה לו לבוא לשלום זכר של ידידיו... אתה בוודאי חושב שאינני זוכר שפספסת גם את השלום זכר של בני הקודם, וגם לא היית בבר המצוה של יענק'לה שלי... עשית עליי חרם?'

סיפור מדהים על 'הוי דן את כל האדם לכף זכות'

קשים על ידידו לשעבר ר' משה, שבחר להשפילו באופן כה בוטה. גם ליל מוצאי השבת עבר עליו בסערת רגשות עזה, תוך שרגשות הכעס מציפים אותו...

ביום ראשון בבוקר הצליח לסדר איכשהו מחשבותיו על החוויה הקשה שחווה, והרהר: 'והלא מה אתה מבקש ממנו - שידונך לכף זכות מדוע לא השתתפת בשמחתו. אולי תאמץ אתה את צורת החשיבה הזו, ותדון אותו לכף זכות? אולי בדיוק על מצבים אלה ראוי למחול ולא להקפיד? אולי הוא עדיין בלחץ מהלידה, והילדים תלויים בו, ויש עליו עול גדול של סידורים, והוא בקושי ישן, ומי יודע מה עוד - וזה גרם לו להתפרצות?'

עודו מהרהר, ורגליו מוליכות אותו אל היער הסמוך, שם הקדיש חצי שעה תמימה לסדר לר' משה 'כתב הגנה', מה גרם לו להתפרץ עליו בצורה כזו... בסופו של דבר, הצליח למצוא סיבות מקלות שהובילו להתנהגותו של ר' משה, והצליח לנקות את לבו מרגשי הזעם והכעס כלפיו, ולמחול ולסלוח לו בלב שלם...

תחושת אושר לא מוכרת פשטה בנשמתו, קנתה שביתה בלבו. דמעות אושר זכות הציפו את עיניו, טיהרו את נפשו. הוא חש כמתעלה טפח וטפחיים מעל הקרקע, מתרומם בענן של טוהר זך. רגשות הקירבה לבורא עולם הביאו אותו לנצל את עת הרצון, לשפוך שיח ולהתפלל במילים פשוטות על בתו המבוגרת, הממתינה כבר כמה שנים לזיווגה ההגון...

היתה זו תפילה מלב נקי, תפילה בהתרגשות יתירה כפי שלא חווה מעולם. הוא חש איך שערי שמים פתוחים בפניו, איך העובדה שדן את ידידו לכף זכות פתחה בפניו את כל המנעולים. הוא מיהר לנצל את שעת הכושר, לשפוך את לבו בדמעות שלישי...

ההמשך, כמו לקוח מסיפור דמיוני, אך הוא אמת לאמיתה, והופיע במכתב בכתב ידו של ר' יצחק, שנשלח אל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, ופורסם בספר 'ברכי נפשי'. וכך הוא כותב:

'באותו ערב', כך ממשיך המכתב, 'הגיע הטלפון לו אנו מחכים מזה שנים. לא אלאה בפרטים, אך בתוך שבוע ימים הפכה בתו לכלה מאושרת!'

הילה של קדושה עוטפת את צפת בלילות שבת, ואוירה חגיגית שוררת בבית הכנסת. עם סיום התפילה וברכות ה'גוט שבת' הלבביות הנשמעות בבית הכנסת, הכריז הגבאי כמנהגו מדי פעם: 'הרב משה א. מזמין את הציבור ל'שלום זכר' בביתו לרגל הולדת בנו. מזל טוב והרבה נחת!'

ואכן בליל שבת מיהרו רבים מבני הקהילה להגיע לביתו של ר' משה, להתכבד מהמטעמים, ולברך בחביבות וידידות אהבה את אבי הבן. גם ר' יצחק תכנן להגיע, אלא שהסעודה התארכה, ואחר כך התעכב, ולבסוף לא יכול היה לעזוב את הבית בשעה כה מאוחרת...

ביום המחר מגיע ר' יצחק לבית הכנסת וכבר מתכנן לברך את ידידו ר' משה כי לא עלה בידו הדבר אמש, אך משהבחין בו ר' משה, פנה אליו בפנים זעופות: 'הו, הנה האיש החשוב, ר' יצחק, זה שלא נאה לו לבוא לשלום זכר של ידידיו... אתה בוודאי חושב שאינני זוכר שפספסת כבר את השלום זכר של בני הקודם, ואתה לבטח בטוח ששכחתי שלא היית בבר המצוה של יענק'לה שלי אך לפני חצי שנה... אה, עשית עליי חרם?'

ר' יצחק החוויר והסמיק חליפות, לעיני כל הקהל 'שפכטל' כזה, על הבוקר... והוא באמת לא זוכר מה היה ב'שלום זכר' הקודם ובבר המצוה של יענק'לה... מה שבטוח, שמאוד לא נעים לעמוד במרכז בית הכנסת באמצע תפילת השבת, ולהישטף במקלחת של צוננין ורותחין מעורבבין מול כל הציבור המבטי מופתע והמום: 'נו, ואם לא הגיע לשמחה שלו, לכן מגיע לו כזו מקלחת? לכן מגיעות לו צעקות כאלה במרכז בית הכנסת?'

אם הקהל חש בכך, נקל לתאר את תחושתו של ר' יצחק עצמו. מושפל וחיוור מיהר לעשות את דרכו למקומו ונבלע בתוככי טליתו רגע לפני שדמעות בושה וביזיון יציפו אותו לעיני כל. הוא רק ביקש שהאדמה תפתח את פיה ותבלע אותו ככה, כמו שהוא, בעיצומה של התפילה...

לקראת סיום התפילה מיהר לחמוק מבית הכנסת מיציאה צדדית, פגוע וחפוי ראש. השעות הבאות אמנם הקהו אך במעט את הבושה והעלבון שצרבו את נשמתו, אך עדיין היו בו רגשי זעם

שידונו אותו לכף זכות, וממילא כל הסיבות המונעות אותו מאושרו מתפוגג ונעלמות...
ואז, לא נופתע מהשפע שייפול עלינו משמים... הרי כל הסיבות המונעות אותו - נעלמו ואינן, כי אנו דנים לכף זכות!
(פניני פרשת השבוע)

זהו כוחו של לימוד לכף זכות, הפותח שער לישועות נכספות רבות, הן כל הישועות ממתניות לנו, רק יש משהו שמעכב, איזו התנהגות לא רצויה שטעינו בה, איזו תפילה שלא התפללנו כראוי, איזו נפילה שחווינו... אך חז"ל מגלים במסכת שבת דף קכ"ז, שכאשר יהודי דן את זולתו לכף זכות - הוא מעורר בשמים

באותה שעה הבחין מרן ה'בית הלוי' באחד מעשירי העיר שיושב בבית הכנסת ולומד בהתמדה. המראה לא מצא חן בעיניו. הוא פנה לעשיר ואמר לו בחומרה: 'דע לך שאתה עריק!'

רבי יעקב שיש שליט"א על הגלים, משימות, ויעדים

החסד, אבל מראש השנה ועד עתה לא נראית ליד קופות הצדקה. נעלמת בכל התקופה האחרונה. ופתאום בערב יום הכיפורים אתה מופיע בבית המדרש ויושב ולומד? התפקיד שלך עכשיו הוא לא ללמוד אלא לתת צדקה לעניים, כדי שיהיה להם במה להכניס את החג'.

חז"ל אומרים: 'איזהו גיבור הכובש את יצרו' (אבות פ"ד מ"א). ביאר ה'בית הלוי' שחז"ל אמרו 'יצרו' בלשון יחיד ללמדנו שלכל יהודי יש יצר הרע פרטי משלו. לעשיר יש יצר הרע לא לתת צדקה, אך אין לו כל מניעה ללמוד בערב יום הכיפורים. לעומת זאת, לבן ישיבה יש יצר לא ללמוד תורה, אך אין לו כל מניעה ללכת ולחפש מצוות נדירות. לכן אמרו חז"ל 'איזהו גיבור הכובש את יצרו', ללמדנו שכל אחד מצווה לכבוש את יצרו ולמלא את היעוד הפרטי שלו.

רבי משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל, שכהן כמשגיח בישיבת סלבדוקה, נהג ללכת הלוק ושוב בין טורי הספסלים ולהשגיח על התלמידים. באחד הימים חיקה אחד הבחורים את מנהגו של המשגיח והחל לשוטט בין הטורים, כשהוא מפטפט עם זה ומבטל את זה. כשרבי משה שאל אותו מדוע הוא מסתובב בין הספסלים השיב הבחור: 'למדתי זאת מהמשגיח, כמו שהמשגיח מסתובב בין הספסלים, כך גם אני מסתובב בין הספסלים!'

בתגובה ציטט המשגיח את דברי רבי יוחנן בן גודגדא ואמר לבחור: 'חזור לאחוריך שאני מן השוערים ואתה מן המשוררים. התפקיד שלי להיות מהשוערים, משימתי היא לעמוד בשער ולהשגיח על הבחורים. אבל אתה מהמשוררים, תפקידך הוא לעסוק בתורה שנקראת שירה. למה אתה הופך לשוער ומסתובב בין הספסלים?'

לכל אדם יש דגל משלו ותכלית משלו. לכל יהודי יש תפקיד יעודי. על כל אחד מאיתנו לבצע את תפקידו בשלמות, ולהשתלב בהרמוניה השלמה והמופלאה של כלל ישראל.

(מתוך הספר הנפלא 'לרומם' - פרשת במדבר)

רבי יעקב דוד וילובסקי זצ"ל המכונה הרידב"ז כיהן כרבה של העיר סלוצק וזכה לחבר פירוש נודע על הירושלמי. עם השנים היגר הרידב"ז לארצות הברית ולאחר מכן עלה לארץ ישראל והתיישב בצפת. לאחר שהרידב"ז עזב את סלוצק, התמנה רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל לשמש כרב העיר. כשרבי איסר זלמן מלצר נמלט מברית המועצות עקב רדיפות הקומוניסטים, מינו בני העיר בראשם את רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שהיה נשוי לנכדתו של הרידב"ז. לאחר יום הכיפורים פנה השמש הזקן לרבי יחזקאל אברמסקי ואמר לו את הדברים הבאים: 'פני משה כחמה ופני יהושע כלבנה'. אני עדיין זוכר את הרב הקודם, הרידב"ז, הסבא של רעייתך. אתה יודע מה ההבדל בינך לבינו? הוא היה עומד על רגליו מתפילת 'כל נדרי' על לאחר ההבדלה של מוצאי יום הכיפורים. גם לאחר תפילת ערבית של יום הכיפורים, כשכל הציבור עזב את בית הכנסת, הוא עדיין עמד על רגליו וסיים את כל מסכת יומא. הרידב"ז עמד על הרגליים במשך יותר מעשרים וארבע שעות על מוצאי יום הכיפורים.

רבי יחזקאל לא נבהל מביקורתו של הגבאי: 'אמנם אני והרידב"ז זכינו לשבת על אותו כסא ולכהן באותה רבנות, אבל תכונותינו שונות. אין לי כוחות הגוף והנפש של הרידב"ז. אני לא מסוגל לעמוד על הרגליים במשך עשרים וארבע שעות, אני לא מסוגל לסיים את מסכת יומא בליל יום הכיפורים, זה לא היעוד שלי בעולם!'

רבי יחזקאל הוסיף וסיפר לשמש את המעשה הבא. בערב יום הכיפורים הבחין ה'בית הלוי' זצ"ל באחד מעשירי העיר, שיושב בבית הכנסת ולומד בהתמדה. המראה לא מצא חן בעיני ה'בית הלוי', שפנה לעשיר ואמר לו בחומרה: 'דע לך שאתה עריק!'

הגביר הרים את עיניו בהפתעה לעבר ה'בית הלוי' שהסביר את פשר תוכחתו: 'עריק הוא לא רק חייל שבורח מהצבא, אלא גם חייל שעורק מהיחידה שלו ליחידה אחרת. חייל מחיל היבשה אינו רשאי לעבור על דעת עצמו לחיל הים. חייל מחיל הרגלים אינו רשאי לעבור על דעת עצמו לחיל הפרשים. אתה שייך לחיל

אם לא תאכל את המרשמלו עד שאחזור, תקבל
מרשמלו נוסף. אבל אם כן תאכל את המרשמלו,
לא תקבל אחד נוסף. המורה הניח פעמון על
השולחן, יצא את החדר, ופנה לחלון המוסתר

רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א על מבחן המרשמלו

על השולחן ומגרה אותו ואין לו מושג מתי המורה יחזור, הוא אמר עוד מעט, אבל כמה זה עוד מעט? כן, לא, כן, לא, לגעת או לא לגעת? טוב, אין לו כוח, הוא מצלצל ואוכל. והיו ילדים שעצמו את העיניים ולא הסתכלו, הזיזו את הפעמון והמרשמלו שלא יתפתו בכלל, וככה היה הניסוי.

שנים אחר כך עקבו אחרי כל הילדים האלה לאחר שרשמו על כל ילד מה הוא עשה. אלה שאכלו מיד, אלה שהתאפקו קצת, ואלה שהתאפקו לגמרי. עשר שנים אחר כך אספו את כולם ובדקו את ההתקדמות שלהם ויצא להם שרק הילדים, אבל רק הילדים שהתאפקו, היו אלה עם ביטחון עצמי וחכמה, שאר הילדים אמנם היו נראים כילדי חמד אבל למעשה לא היו מצליחים בלימודים. וחיכו לעוד עשר שנים, ולא יאומן כי יסופר, מי שהתאפק בתור ילד והראה שליטה עצמית הצליח מאוד בחיים ובעסקים. אנשים חזקים ובנויים, וכל השאר עברו ממקום למקום, החליפו עבודות, שלום בית - מאן דכר שמיא.

לא צריכים לחכמתם של הגויים, אבל הרעיון הוא שהגוי הבין שמי שמבין לוותר על ההנאה של עכשיו בשביל הנאה שתבוא מחר בכמות גדולה יותר הוא גיבור, וזה ישתלם אחר כך. מה היה לו לילד? היתה לו אפשרות להנאה מיידית, ואם הוא יחכה לקבל הנאה גדולה יותר. אצל הגויים זה פחות משנה, זה רק קובע מי יהיה איש עסקים יותר מוצלח בהמשך החיים. אבל אצלנו זו העבודה שלנו, זו ממש עבודת ה', זה התפקיד שלנו. איזהו גיבור, הכובש את יצרו.

שח המגיד הרה"ח רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א, ודבריו הובאו בגיליון הנכבד 'אסדר לסעודתא':

אנחנו לא צריכים להביא ראיות מהגויים, אבל יש את המושג שחכמה בגויים תאמין. בשלהי שנות השישים, כשהגויים עדיין היו טיפה בני אדם, קצת מענטשליכקייט עדיין היה בהם, אחד המדענים הגדולים עשה את 'מבחן המרשמלו', ונסביר בקצרה מה זה.

הוא אסף קבוצה של ילדים בני שמונה ותשע, אולי אפילו פחות, והכניסו כל אחד לחדר, והמורה הושיב אותם ואמר לכל אחד מהם: 'אני חוזר בעוד כמה דקות, אתה אוהב מרשמלו?' 'בודאי!'. 'תיכף תקבל שני מרשמלו, אבל אני הולך לעשות ככה: מרשמלו אחד אני אניח על השולחן לפניך כבר עכשיו ואני יוצא לכמה דקות. אם כשאחזור עוד לא אכלת את המרשמלו שלך, אתה תקבל את השני. אבל אם כשאני חוזר כבר אכלת את המרשמלו, אז אתה כבר לא תקבל את השני. והניח גם פעמון על השולחן ואמר להם 'אם תחליטו לאכול את המרשמלו הראשון, אז תצלצלו בפעמון ואז אדע לחזור'.

הוא יצא והיה לו חלון מוסתר שדרכו היה יכול לראות את הילד, והילד לא הבחין בכך, והוא רואה מה הילד עושה בזמן שהוא מחכה למורה. הם עשו את הניסוי הזה למאות ילדים, וזה היה כל כך מעניין לראות מה הם עשו. היו ילדים שעוד לפני שהמורה יצא מהכיתה כבר צלצלו חמישים פעמים בפעמון ואכלו את המרשמלו. היו כאלה שהמורה ראה דרך החלון איך הילד יושב ומתלבט, ניגש לצלצל ואז מחליט שלא. והמרשמלו יושב

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

רעש ובלגן נוצרו סביב הנדיב האלמוני שכנראה לא צונח כל יום לרחבת הכותל. קבצנים אמיתיים ומדומים נדחקו וכל אחד ניסה לשכנע את האיש המפוטם הזה בנחיצותם של חמישים הדולר שישכנו דווקא בכיס שלו...

הרב ישראל היימן: מחלקים דולרים, אל תעמוד בצד..

באיזה אמריקאי מדושן עונג, תייר ממוצע, שעמד שם ובהנאה בלתי מוסתרת חילק לכל הקבצנים שעטו עליו שטרות של חמישים דולר.

מהומה קטנה התחוללה סביבו, שני בחורים צעירים, כנראה בנים שלו, ניסו לעשות סדר ולהעמיד תור מסודר, הצלחה זו לא בדיוק המילה בה אפשר להגדיר את התוצאה, רעש ובלגן סביב הנדיב האלמוני שכנראה לא צונח כל יום לרחבת הכותל, קבצנים אמיתיים ומדומים נדחקים וכל אחד מנסה לשכנע את האדם המפוטם הזה בנחיצותם של חמישים הדולר שישכנו דווקא בכיס שלו...

כמה שניות של התאוששות והאיש שלצידי מתעשת ושואל אותי, מה?? מה אתה רוצה?? למה לקחת אותי לכאן? שתקתי, החוויתי בידי על המהומה הקטנה המתחוללת לנגד עינינו, אתה רואה? שאלתי, וודאי שאני רואה, ענה האיש. שתקתי עוד חצי דקה, כשסבלנותו של העומד לצידי כבר כמעט ופקעה לחלוטין סיננתי מבין שיני בלחישה רועמת, מה היית חושב אם היית רואה עכשיו קבצן למהדרין שעומד בצד ומתעסק בלנהל את העולם דרך מכשיר הטלפון שלו, ממש כאן בקצה המעגל שמקיף את הנדיב, לא היית בטוח שהוא משוגע? מחלקים חמישים דולר לכל אחד והוא עסוק? חמש דקות לדחוף פה הוא לא מוכן להשקיע בשביל מה שיכול להביא לו רווחה לכמה ימים טובים?

למה אתה מתכוון? שאל האיש, כשהוא לא זכה למענה הוא סובב את ראשו רק כדי לגלות את גבי המתרחק. למחרת כשראיתי אותו עומד בתפילה ומתנדנד מעל הסידור כשמכשירו שוכן לבטח במעמקי הכיס הבנתי שגם הוא הבין את המסר.

אח יקר! קח גם אתה את ההבנה הזו איתך כל הימים, אם תפנים שהתפילה היא דיבור עם הנדיב הגדול ביותר בעולם, מי שיכול להעניק לך מתנת חיים של הרבה יותר מחמישים דולר, גם לך יהיה הרבה יותר קל להתנתק לקצת זמן ולהתרכז בבקשה מבורא העולם על כל מה שמעיק לך ועל כל מה שאתה חפץ בו. והוא ייתן לך. בעזרת ה' כל תפילותיך יתקבלו ברצון.

אני רואה אותו כל יום, בבית הכנסת התפילה מתנהלת לה בנינוחות והוא עומד בצד, חצי בפתח חצי בפנים ועסוק כמעט כל מהלך התפילה עם המכשיר שלו, עסוק מאד, כנראה יש לו באמת הרבה דברים חשובים לעשות אז.

אני מכיר אותו היכרות שטחית, בעיקר מהשעה אותה אנחנו מבליים יחד כל יום בתפילה.

הוא לא מפספס אף יום, לא מחסיר אף פעם, אבל גם לא משנה את הפוזה הקבועה, התפילה מתגלגלת לה בין כתלי בית הכנסת והוא בשלו, מנהל את כל העולם דרך המכשיר דווקא בשעת התפילה.

יום אחד ניגשתי אליו, ניסיתי לדבר על ליבו שהדבר אינו ראוי, לא מתאים לעמוד בבית המלך בשעת התפילה בצורה הזו, אמרתי לו, אולי כדאי להשאיר את העסקים והעיסוקים לאחרי התפילה, הפצרתי, הוא שמע והנהן בראשו בנימוס אבל לשנות ממנהגו לא רצה.

תקופה מסויימת עברה ועולם כמנהגו נוהג, התפילה תפילה, המכשיר מכשיר, כל אחד עסוק בענייניו, לא שזה עמד בראש מעייניי אבל כל פעם שהייתי רואה את המחזה הזה הייתי מתבייש, בעיקר בשבילו, זה היה ממש מפריע לי.

בהשגחה שמימית פגשתי אותו יום אחד בכותל המערבי, אני לא זוכר אם זה היה באיזה חג או סתם ביום של חול, הנהנתי לו לשלום, הוא נכנס להתפלל ברחבה ואני הייתי בדרכי החוצה.

לא הספקתי לעבור כמה מטרים ספורים ומיד הסתובבת לאחורי ובקדחתנות התחלתי לחפש את מידועי בעל המכשיר מבית הכנסת השכונתי בין האלפים ששהו אותה העת ברחבת הכותל.

כמה דקות יקרות חלפו עד ששלפתי אותו מאחת הפינות כשהוא שקוע בספר התהילים, בוא איתי רגע, ביקשתי, לאיפה? הוא שאל, כבר תראה, עניתי.

זה הפתיע אותו, מה אני רוצה ממנו בכזו דחיפות ולהיכן אני מושך אותו אחריי בחוסר נימוס שכזה, גם אם הוא קצת כעס הוא שמר את טינתו עמוק בלב בעיקר בגלל הסקרנות שבערה בו לראות מה אני רוצה ממנו בדיוק.

לקחתי אותו לרחבה העליונה, ביקשתי ממנו לצפות יחד איתי

בבא מציעא דף צה

מדוע סירב הגאון רבי אברהם פאם לקבל תשלום על לימוד פרטי עם תלמיד?

לא ישלם

לי להראות כלפיך מעט הכרת הטוב ולשלם לך". השיב לו הרב פאם: "מאז היותי ילד, למד אתי חותנך החפץ חיים דבר יום ביומו, חנים אין כסף! עכשיו ניתנה לי ההזדמנות להראות לו מעט הכרת הטוב בזה שאני לומד עם נכדו". הרב פאם התכוון בדבריו אלו, שספרי ה"חפץ חיים" בפרט "משנה ברורה", "חפץ חיים" ו"אהבת חסד", ליוו אותו בקביעות והיתה להם השפעה עצומה על אורח חייו. ואכן הרב זקס קיבל את טענתו ונושא התשלום לא עלה עוד על הפרק. (גליון ליקוטים וסיפורים נפלאים - אהוב על כולם)

כאשר היה הגאון רבי אברהם יעקב הכהן פאם זצ"ל ראש ישיבת תורה ודעת בארה"ב אברך צעיר, ניגש אליו הגאון רבי מנדל זקס, חתנו של החפץ חיים, וביקש ממנו ללמוד עם אחד מבניו שהיה אז תלמיד ב"תורה ודעת". רבי אברהם נענה לבקשה והשניים למדו יחדיו פעמיים בשבוע. בכל פעם שניסה הרב זקס לשלם לו, סירב הרב פאם בנימוס לקבל תשלום. יום אחד אמר לו הרב זקס "רבי אברהם, הרי אתה עושה לי את הטובה הגדולה ביותר, בזה שאתה לומד עם בני, בבקשה הרשה

קו השיעורים של 'דרשו'

*4992

077-2222666

"הנה ימים באים..."

כי אם לְשׁוֹמֵעַ

אֵת דְּבַר ה'..."

הדף היומי תלמוד בבלי

הרב מאיר שפירא שליט"א עברית - שיעור מיוחד תלמוד 2-כ"ג	הרב אפרים סגל שליט"א עברית - אידיש תלמוד 3-כ"ג
הרב אברהם פוקס שליט"א דקה מתוקה על הדף היומי תלמוד 5-כ"ג	הרב אליהו אורנשטיין שליט"א עברית - שיעור מקוצר תלמוד 4-כ"ג

הדף היומי בהלכה

הרב מרדכי שלמה פרינד שליט"א אידיש תלמוד 3-כ"ג	הרב אריה זילברשטיין שליט"א עברית - שיעור מקוצר-מיוחד תלמוד 2-כ"ג
הרב עדיאל אלון שליט"א שאלות אקטואליות בדף היומי בהלכה תלמוד 4-כ"ג	הרב אפרים סגל שליט"א עברית-אידיש תלמוד 5-כ"ג

הדף היומי תלמוד ירושלמי

הרב שמואל בקר שליט"א עברית תלמוד 4-כ"ג	הרב אליהו אורנשטיין שליט"א עברית תלמוד 4-כ"ג
הרב עמרם בינעט שליט"א אידיש תלמוד 2-כ"ג	הרב אריה זילברשטיין שליט"א עברית תלמוד 4-כ"ג

עמוד היומי תלמוד בבלי

הרב מנחם דרימאן שליט"א עברית תלמוד 3-כ"ג	הרב אריה זילברשטיין שליט"א עברית תלמוד 4-כ"ג
הרב עמרם בינעט שליט"א אידיש תלמוד 2-כ"ג	הרב דוד הופשטער שליט"א אנגלית תלמוד 3-כ"ג
הרב ירמיהו לעסין שליט"א אנגלית תלמוד 2-כ"ג	הרב מאיר ערנרא שליט"א ערבית תלמוד 5-כ"ג
הרב שלמה סטרו שליט"א ספרדית תלמוד 4-כ"ג	הרב דוד בוק שליט"א עברית עם "ביאורי תוספות" שיעור על דפי תלמוד 2-כ"ג תשובות שאלות 3-כ"ג
הרב עובדיה טלום שליט"א ספרדית תלמוד	הרב אליהו שור שליט"א בניית תלמודים בעמוד היומי גיליון תלמוד 3-כ"ג

מי תיקן את סדר 'קריאת שמע שעל המטה'?

ובנוסף ל'קריאת שמע שעל המטה', תיקנו חכמינו ז"ל לברך את ברכת "המפיל חבלי שינה על עיני...". [וראה להלן]. וכמו כן, אמרו חכמינו ז"ל על פסוקים שונים שהם מסוגלים לשמירה, ונהגו לאומרם לפני השינה; ובמשך הדורות נוספו עוד ועוד פסוקים, עד שהתגבשו סדרי קריאת שמע שעל המטה הנהוגים כיום.

[שו"ע רלט, א, משנ"ב א-ב, ושעה"צ ח; בו"מ דרשו, 3]

חכמינו ז"ל תיקנו לקרוא 'קריאת שמע שעל המטה', דהיינו, לקרוא את פרשת 'שמע', אם לשמירה מפני המזיקים, ואם כדי לישון מתוך דברי תורה. וכתבו ראשונים, שראוי לקרוא את כל שלוש הפרשיות של קריאת שמע, דהיינו, לומר 'אל מלך נאמן' ולקרוא עד "ה' אלקיכם, אמת", משום שבקריאה זו יש מאתים וארבעים ושמונה מילים, המכוונות לשמירה על מאתים וארבעים ושמונה האיברים שבאדם.

האם ניתן לספור ספירת העומר לאחר ברכת 'המפיל'?

בטרם בירך 'המפיל', אלא אם כן הדבר נחוץ. ולאחר ברכת 'המפיל', אסור לדבר, לאכול ולשתות, אף כשהדבר נחוץ. אולם, אם לאחר ברכת המפיל נזכר שלא התפלל ערבית, או שלא ספר ספירת העומר - יש שכתב, שרשאי להפסיק בין הברכה לשינה. ובכל מקרה שהפסיק בין קריאת שמע שעל המטה לשינה, ישוב ויקרא את פרשת 'שמע'.

[שו"ע רלט, א, ומשנ"ב ב וד; בו"מ דרשו, 4]

כאמור, חכמינו ז"ל תיקנו לברך ברכת 'המפיל' לפני השינה, ויש לברך ברכה זו לאחר 'קריאת שמע שעל המטה'. לדעת השולחן ערוך, יש לאומרה מיד לאחר קריאת שמע; ויש שנהגו, לאומרה לאחר כל הפסוקים הנאמרים לשמירה לאחר קריאת שמע [ראה לעיל]. ומי שדרכו להרדם באמצע קריאת שמע, יברך לפני קריאת שמע.

ואין לדבר ולא לאכול ולא לשתות לאחר קריאת שמע, אף

בנוגע לאיזה נדר ניתן לסמוך על 'מסירת המודעה' לביטול הנדרים?

מודעה' הנעשית לאחר 'התרת נדרים' בערב ראש השנה [למנהג בני אשכנז], שמבטלים בה את כל הנדרים העתידיים, ולא להחשיבו כנדר. ויש אומרים, שאף לענין אמירה שילמד משנה פלונית, וכדומה, ניתן לסמוך על מסירת המודעה, ולא להחשיבה כנדר, אך לכתחילה יש לעשות 'התרת נדרים'. ויש אומרים, שגם בנוגע למנהג טוב, לכתחילה יש לעשות 'התרת נדרים', ולא לסמוך על מסירת המודעה.

[משנ"ב רלח, ה; בו"מ דרשו, 16 ו-18]

האומר "אלמד משנה פלונית", וכיוצא בזה, נחשבת אמירתו כנדר, וחובה עליו לקיים את דבריו. וכן הנהוג מנהג של מצוה או של מידת חסידות פעם אחת, והיה בדעתו לנהוג כן לעולם, או שהורגל בדבר זה שלוש פעמים בתורת מנהג, נעשה מנהגו כנדר. ולכן, האומר שילמד דבר מסוים, או המתעתד לנהוג מנהג טוב, יתנה שלא יעשו דברים אלו עליו כנדר, מחשש שלא יוכל לקיימם תמיד. ולדעת פוסקים רבים, לענין מנהג טוב, ניתן לסמוך על 'מסירת

* חכמינו ז"ל הפליגו מאוד במעלת לימוד התורה בלילה ובשכרו של הלומד, ומאידך, הפליגו מאוד בעונשו של מי שאינו לומד בלילה.
* על פי קבלה, אין לקרוא מקרא בלילה - למעט ליל שישי, ולילות שבת ויום טוב - ולכתחילה טוב לנהוג כן. והאחרונים הראו מקור לכך בדברי חז"ל.
* מי שהגיע לבית הכנסת כשהציבור הגיע לתפילת שמונה עשרה של ערבית - אם לא יוכל להתפלל לאחר מכן ב'מנן' אחר, יתפלל שמונה עשרה עם הציבור, ואחר כך יקרא קריאת שמע וברכותיה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מה מברכים על קציצות בשר שמעורב בהן קמח?

בה מיעוט, אמור רק באופן שהדגן הוכנס לתערובת לשם אכילתו מצד עצמו, או לשם נתינת טעם משמעותי בתערובת; אך באופן שהדגן משמש רק כחומר מייצב, כתבלין בעלמא, כצבע מאכל וכדומה - דינו כדין שאר המינים, האמור לעיל.

ועם זאת, קציצות בשר ודגים שמעורב בהן קמח חיטה, קמח מצה וכדומה, [והדגן אינו מהווה רוב בתערובת] - למרות שהדגן שבהן נועד למאכל, ברכתן 'שהכל', משום שעיקר הכוונה במאכל זה היא לבשר ולדגים ולא לדגן, וחשיבות המאכל היא בבשר ובדג ולא בדגן, והוא מוגש ונאכל כבשר ודג, ולא כמיני מזונות; וכל שכן כאשר מטרת הדגן היא רק לנפח את הקציצות, לרכך, או לסייע בבישולן ובטיגונן.

[שו"ע רח, ב, משנ"ב ב, ג ז רח, ושעה"צ יג וכו'; בו"מ דרשו, 6-7, וראה עוד שם; וראה משנ"ב שם, ד, ושעה"צ ט]

תערובת של שני מאכלים שברכתם שונה - אם אחד מהם הוא המרכיב החשוב והעיקרי לעומת האחר, יש לברך עליו אף אם הוא מהווה מיעוט בתערובת, והשני נטפל אליו ונפטר בברכתו. ואם שני המרכיבים חשובים ועיקריים במידה שווה, אך אחד מהם מהווה רוב בתערובת, הוא נחשב לעיקר.

ואם אחד מהם הוא מחמשת מיני דגן - חיטה, שעורה, שיבולת שועל, כוסמין ושיפון - הוא נחשב כעיקר אף אם הוא מהווה מיעוט בתערובת, ולכן ברכת התערובת היא 'מזונות'. ודין זה אמור רק כשהדגן מופיע בתערובת כמאפה או כתבשיל, אבל גרגירי דגנים שלמים שהתבשלו כמות שהם ולא התמעכו ולא נדבקו זה לזה, וכל שכן דגן חי - דינם לענין תערובת הוא כדין שאר המינים.

ודין זה, שמין דגן נחשב לעיקר בתערובת אף כשהוא מהווה

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.